

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
E-mail: Straffuldbyrddelseskontoret@jm.dk og jofy@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL +45 91 32 57 01
EMTH@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 23/01607-2

17. AUGUST 2023

HØRINGSSVAR OVER AFSKÆRING AF AFSONING MED FODLÆNKE FOR VOLDTÆGTSDØMTE PERSONER

Justitsministeriet har ved e-mail af 28. juni 2023 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af straffuldbyrddelsesloven (Afskæring af afsoning med fodlænke for voldtægtssdømte personer).

Det følger af udkastet, at personer, der idømmes en fængselsstraf på mindre end 6 måneder for voldtægt efter straffelovens §§ 216 og 225, ikke længere kan afsone straffen med fodlænke (lovudkastets § 1, nr. 3). Dette vil være tilfældet, selvom betingelser om blandt andet bolig- og beskæftigelsesforhold er opfyldt. Formålet er bl.a. at skabe større tryghed for voldtægtssofre, forurettedes retsfølelse, og at afsoningsformen for voldtægtssdømte i højere grad afspejler forbrydelsens alvor.¹

Fodlænkeordningen er et alternativ til fængselsstraf, som blev indført i 2005.² Ordningen er senere blevet udvidet af blandt andet administrative og økonomiske hensyn, da brug af fodlænke kan mindske behovet for fængselskapacitet.³ Et væsentligt formål med fodlænkeordningen er, at den dømte kan bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet mv. under afsoning. Det kan være med til at forbedre personens muligheder for på lang sigt at få en varig tilknytning til arbejdsmarkedet, hvilket også kan medvirke til at mindske risikoen for, at personen begår ny kriminalitet. Dette formål ses bl.a. afspejlet i

¹ Forslagets indledning, side 3.

² Lov nr. 367 af 24. maj 2005 om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol samt begrænset fællesskab for »negativt stærke« indsatte m.v.).

³ Forslag til Lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Udvidelse af ordningen vedrørende fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol), afsnit 4 om de økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

straffuldbyrdelseslovens formålsparagraf § 3 om, at fuldbyrdelse af straf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til straffens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den dømte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

Frihedsberøvelse er et intensivt indgreb, og det er derfor et grundlæggende menneskeretligt princip, at frihedsberøvelse kun bør anvendes som en sidste udvej. FN's minimumsregler for ikke-frihedsberøvende foranstaltninger (Tokyo-reglerne) anbefaler, at myndighederne i deres valg af alternativer til fængselsstraf bør tage hensyn til rehabiliterende behov, beskyttelse af samfundet og offerets interesse.

Instituttet anerkender det vigtige beskyttelsesformål om at skabe trykthed for ofre for voldtægtsforbrydelser. Imidlertid vil udkastet betyde en tilbagerulning af de senere års positive tendens henimod øget brug af alternativer til fængselsstraf, navnlig med udvidelserne i brugen af fodlænke. Udkastet forventes også at øge belægningen i kriminalforsorgen med ca. to fængsels- og arrestpladser og ca. 10 pladser i udslusningsfængsler (de almindelige bemærkninger, afsnit 3), hvilket kan øge den eksisterende udfordring med belægget i kriminalforsorgens institutioner.⁴

Efter de eksisterende regler er det muligt at nægte tilladelse til afsoning med fodlænke, hvis for eksempel hensynet til retshåndhævelsen kræver det eller, hvis den dømtes forhold ikke findes hensigtsmæssige. Det kan for eksempel være, hvis der er grund til at antage, at den dømte ikke vil overholde de vilkår, som gælder for fuldbyrdelse på bopælen.

Det fremgår dog ikke af udkastet, hvad de hidtidige erfaringer har været med fodlænkeordningen og mere specifikt erfaringerne med anvendelsen over for voldtægtsdømte. Det er instituttets forståelse, at de hidtidige erfaringer med brugen af fodlænke tyder på, at ordningen har været velfungerende.⁵

Det er desuden uklart, hvilken hensynsafvejning der ligger bag indførelsen af bestemmelsen, når det ifølge lovbemærkningerne vil føre til forøget belæg i kriminalforsorgen, når der allerede er mulighed for at nægte tilladelse til strafudståelse på bopælen, og når brug af fodlænke er at foretrække ud fra et kriminalitetspræventivt perspektiv.

⁴ Besvarelse af spørgsmål nr. 199 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

⁵ L 97 Forslag til lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Udvidelse af ordningen vedrørende fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol), afsnit 3.2.1.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Justitsministeriet i lovbemærkningerne redegør for de hidtidige erfaringer med brugen af fodlænkeordningen overfor voldtægtsdømte mv., der er idømt en straf på mindre end 6 måneder og for hensynsafvejningen af formålet med afskaffelsen overfor modsatte rettede hensyn og eksisterende regler.

Der henvises til ministeriets sagsnr. 2023-0049-0237.

Med venlig hilsen

Emilie Thage

Juridisk rådgiver